

העליות והשפעתן

שם השיעור: נקודת מבט א' - השוני מחזק את החברה

רקע למורה על היחידה:

היחידה "עליות והשפעתן" מתמקדת בבירור דמותה של החברה הישראלית כחברה המורכבת מעולים בעלי רקע תרבותי, לשוני וחברתי שונה. נקודת המוצא הרעיונית של היחידה היא ההכרה בכך שהפסיפס האנושי שנוצר כאן ב-150 השנים האחרונות אינו רק עובדה היסטורית ודמוגרפית, אלא מנוע חי המייצר יתרונות, אתגרים וקונפליקטים. דרך עיסוק במקורות מגוונים – תמונות היסטוריות ממחנות עולים, שירי עלייה, קטעי סאטירה (כמו המערכון "לול") וסרטונים תיעודיים על מאבקים חברתיים – היחידה בוחנת את המורכבות של רעיון "קיבוץ גלויות". לאורך היחידה נחקור את המתח המפרה והמאתגר שבין שתי עמדות מרכזיות: העמדה הרואה בשוני כוח המחזק, מעשיר ותורם לחברה, לעומת העמדה המציפה את הקשיים, הרגשות והקונפליקטים שנוצרו במפגש הבין-תרבותי (כדוגמת מאבק הפנתרים השחורים ומסע עליית יהודי אתיופיה). השאלה היא פתוחה, רלוונטית למציאות הישראלית היום-יומית, ומשמשת חוט השני המארגן את הלמידה לאורך כל חמשת השיעורים: החל מזהוי השונות ויצירת שאלות חק, דרך בחינת העמדות השונות, עימותן בדיבייט כיתתי, ועד לגיבוש מענה יצירתי בתוצר המסכם. הטקסטים והפעילויות משמשים בסיס לשיח ערכי, מזמינים את התלמידים לדיבייט מובנה, ומכוונים אותם ליצירת סינתזה אישית ואומנותית הבוחנת את השונות בחברה.

השאלה המניעה:

"כיצד השוני בין העולים לארץ השפיע על החברה הישראלית, וכיצד חיים עם השוני הזה?" – האם ריבוי התרבויות הוא יתרון המעצים אותנו, או שמא הוא מקור לאתגרים ולקונפליקטים חברתיים עמוקים?

מטרות היחידה:

מטרות זהות וערכיות: לפתח בקרב התלמידים אמפתיה כלפי קשוי העולים ותחושת סקרנות ופתיחות מחשבתית כלפי המפגש הבין-תרבותי, לפתח הערכה ליתרונות הגלומים בגיוון תרבותי לצד ראייה מורכבת של אתגריו, לטפח שיח מכבד ולעודד גיבוש עמדה אישית על חשיבות השונות ומחירה.

מטרות ייחודיות תלויות גיל: מתן לגיטימציה לבחינת שאלות של שייכות וזהות בחברה מגוונת, יצירת מרחב כיתתי בטוח לשיח גלוי על קונפליקטים חברתיים, זיהוי נקודות מבט שונות וניתוח רגשות סביב חוויות של הגירה והשתלבות, חיזוק תחושת הביטחון של התלמידים להציג את עמדת האחר, לנסח טיעונים אישיים ולהגן עליהם בפומבי במסגרת דיבייט.

מטרות פדגוגיות ותוכניות: להכיר את מורכבות החברה הישראלית ואת תרומתן של עליות שונות ב-150 השנים האחרונות, לפתח מיומנויות של קריאה פרשנית (שירי עלייה) וניתוח ויזואלי של תמונות ארכיון, לפתח יכולות של איתור קשיים, פרשנות, ניתוח סיבות והסקת מסקנות תוך עבודה שיתופית (כגון שיטת "ג'יקסו"), להקנות מיומנויות רטוריות של ניהול דיון, הקשבה פעילה ותמצות, לתרגל סינתזה של מידע לכדי תוצר אומנותי-יצירתי.

מפת היחידה

נקודת מבט א' - השוני מחזק את החברה

מטרות השיעור

תוכן	מיומנות	ערכים
חשיפה לעליות השונות לארץ ב-150 השנים האחרונות ותרומתן.	ניתוח סיבות, הסקת מסקנות, סיכום מידע ועבודה שיתופית.	פיתוח הערכה ליתרונות הגלומים בגיוון תרבותי.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "[ספריית תוכן ומקורות](#)"

- [העליות השונות לארץ ישראל](#)

דרכי הוראה

סקירת עליות שונות לאורך ההיסטוריה

מיומנויות	מוקדי לימוד
זיהוי, הקשבה	מושג "קיבוץ גלויות"

תוצר לשלב זה

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- העליות השונות לארץ ישראל

דרכי הוראה	
עבודה בקבוצות בשיטת "ג'יקסו" על תרומת עליות שונות.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ניתוח, סיכום מידע, תקשורת	יתרונות השוני
תוצר לשלב זה	

3 סיכום השיעור (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- טבלה ריקה על הלוח עם עמודות: שם הלוח, מבוסס על, יתרון תרבותי, אתגר / חיסרון

דרכי הוראה	
דיון במליאה על משמעות התרומה החברתית או התרבותית.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
הסקת מסקנות, הצגת עמדה	סינתזה
תוצר לשלב זה	
דיון במליאה על משמעות התרומה החברתית או התרבותית.	

ספריית תוכן ומקורות

מסמכים

- [העליות השונות לארץ ישראל](#)
- [הקשר הרב דורי – עלייה וקליטה בארץ ישראל](#)